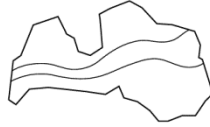

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Ekonomikas valsts 20. olimpiāde
3.posms
Uzdevumi (73 punkti)
2019.gada 5.martā

Dalībnieka kods:

Sniedz atbildes tam norādītajās vietās. Punktu skaits par pareizām atbildēm norādīts iekavās.

1. uzdevums (10 punkti)

1861. – 1865. g. ASV norisinājās Pilsoņu karš starp Dienvidu un Ziemeļu štatiem. Pirms kara Dienvidu štati ražoja daudz kokvilnas, to pārdeva Ziemeļu štatiem un Anglijai, bet iepirka pārtiku. Kara laikā Ziemeļu karaspēks bloķēja Dienvidu štatu ostas, un Dienvidu štati bija spiesti palielināt pārtikas ražošanu.

a) (2 p.) Uzraksti divus apsvērumus, kāpēc Dienvidu štatiem pirms kara kokvilnas ražošanā varētu būt absolūtā priekšrocība!

b) (1 p.) Pamato, kāpēc Dienvidu štatiem pirms Pilsoņu kara varēja būt salīdzināmā priekšrocība kokvilnas ražošanā?

c) (2 p.) Uzzīmē Dienvidu štatu ražošanas iespēju robežu un ar punktu A attēlo ražošanu pirms Pilsoņu kara. Uz vertikālās ass – pārtika. Pieņemsim, ka ražošanas resursi tika izmantoti efektīvi.

d) (3 p.) Uzraksti divas izmaiņas Dienvidu štatu ekonomikā kara laikā un ar punktu B parādi kā šīs izmaiņas var atspoguļot iepriekšējā jautājumā izveidotajā ražošanas iespēju modelī.

e) (2 p.) Pamato, kā Pilsoņu kara laikā izmainījās kokvilnas un pārtikas ražošanas alternatīvas izmaksas!

Kokvilnai:

Pārtikai:

2. uzdevums (10 punkti)

Izlasi mēdijos iegūto informāciju un atbildi uz jautājumiem!

“Kāpēc pasaule nespēj nodrošināt nepieciešamo pārtiku?”

“Pārtikas krājumi pasaulē samazinās. Daudzas valstis nosaka eksporta ierobežojumus pārtikai, lai nodrošinātu pietiekamu piedāvājumu iekšzemē. Tā rezultātā paaugstinās pārtikas cenas. Tā tiek saasināta pārtikas problēma daudzās valstīs, īpaši nabadzīgajās, jo tās lielā mērā ir atkarīgas no pārtikas importa.”

Kā pēc pārtikas eksporta aizlieguma izmainās:

a) (2 p.) pārtikas piedāvājums:

eksportētājvalstīs: _____

importētājvalstīs: _____

b) (2 p.) pārtikas cena:

eksportētājvalstīs: _____

importētājvalstīs: _____

c) (2 p.) ražotās pārtikas daudzums:

eksportētājvalstīs: _____

importētājvalstīs: _____

d) (2 p.) Pamato, kā varētu izmainīties patērētās pārtikas daudzums

eksportētājvalstīs: _____

importētājvalstīs: _____

e) (2 p.) Pamato, kā, tavuprāt, sekmīgāk un ātrāk varētu atrisināt pārtikas problēmu – pārtikas eksportu aizliedzot vai atļaujot brīvu tirdzniecību?

3. uzdevums (12 punkti)

Valstī X potenciālais IKP otrajā gadā ir 700 miljardi eiro un tas katru gadu palielinās par 3%. Iepazīsties ar sekojošajiem makroekonomiskajiem rādītājiem, veic nepieciešamos aprēķinus un atbildi uz sekojošajiem jautājumiem!

Gads	Valdības izdevumi (mlrd. eiro)	Reālais IKP (mlrd. eiro)	Nodokļu ieņēmumi (mlrd. eiro)
1.	160	500	100
2.	160	600	120
3.	160	700	140
4.	160	800	160
5.	160	900	180

a) (1 p.) Aprēķini nodokļu īpatsvaru IKP struktūrā!

_____ Atbilde: _____

b) (1 p.) Kur nodokļu sloga īpatsvars IKP ir augstāks: valstī X vai Latvijā?

c) (1 p.) Pamato, kāda nodokļu likmju sistēma ir valstī X!

d) (2 p.) Pamato, kurā gadā ekonomiskā izaugsme valstī X bija straujākā!

Atbilde: _____ gadā, jo _____

e) (4 p.) Pamato, kādu fiskālo politiku valdība īstenoja 3. un 5. gadā un kādu vajadzēja īstenot atbilstoši ekonomikas teorijai.

3. gadā īstenoja _____ fiskālo politiku; vajadzēja īstenot: _____ fiskālo politiku.

5. gadā īstenoja _____ fiskālo politiku; vajadzēja īstenot: _____ fiskālo politiku.

f) (1 p.) Aprēķini, par cik miljardiem eiro samazinās valdības nodokļu ieņēmumi 2. gadā dēļ recesijas!

g) (2 p.) Pamato, kas 5. gadā bija valsts X ekonomikā: inflācijas plaisa vai recesijas plaisa!

4. uzdevums (10 punkti)

Ieraksti labajā ailē, vai attiecīgais apgalvojums ir patiess (P) vai aplams (A)!

Apgalvojums	P vai A
a) Lai "Rīgas satiksmei" būtu mazāk jālūdz dotācijas, vajag palielināt ieņēmumus no braukšanas maksām, samazinot braukšanas maksu, jo sabiedriskā transporta pieprasījums ir neelastīgs.	
b) Subsīdijas preces A ražotājiem nepalielina preces A lietotāju patērētāju ieguvumu.	
c) Ja valstī X preces B tirgus līdzsvara cena ir augstāka nekā cena pasaules tirgū, tad, iesaistoties brīvā starptautiskā tirdzniecībā, valstī X patērētāju ieguvums palielināsies.	
d) Ja kādai personai ir palielinājies reālais ienākums, tad viņai noteikti ir palielinājies arī nominālais ienākums.	
e) Ja preces A piedāvājums samazinās un tās pieprasījums ir ļoti elastīgs, tad strauji paaugstinās preces A cena.	
f) Transfērtmaksājumus neiekļauj valsts izdevumos, jo no to saņēmējiem netiek prasīts darbs vai kādi citi pakalpojumi.	
g) Ja kinoteātros skolēniem un studentiem biļetes pārdod lētāk, tad tas ir cenas diskriminācijas piemērs.	
h) Monopolists savai produkcijai nenosaka pašu augstāko cenu, kādu gribētu un spētu maksāt patērētājs.	
i) Arodbiedrības var izsludināt streiku ikreiz, kad rodas domstarpības ar uzņēmuma vadību.	
j) Komercbankas izsniedz kredītus no kapitāla, kas atspoguļojas bankas bilances pasīvā.	

5. uzdevums (12 punkti)

Iepazīsties ar akciju sabiedrības "X" līdzekļiem, saimnieciskās darbības rādītājiem, veic nepieciešamos aprēķinus (parādi aprēķinu gaitu) un atbildi uz sekojošajiem jautājumiem!

Rādītājs	31.12.2016.	31.12.2017.
Neto apgrozījums (milj. eiro)	110,7	122,1
Pārskata gada nesadalītā (neto) peļņa (milj. eiro)	11,6	10,8
Bruto (komerciālā) rentabilitāte (%)	63,1	61,3
Aktīvs kopā (milj. eiro)	144,5	146,4
Ilgtermiņa ieguldījumi (milj. eiro)	81,3	85,1
Pašu kapitāls (milj. eiro)	96,6	97,8
Akciju skaits (milj.)	9,785	9,785
Akcijas cena (eiro)	8,51	8,05

a) (2 p.) No dotajiem (viena gada) rādītājiem izvēlies divus, kas parādās AS "X" grāmatvedības aktīvā.

_____ ; _____

b) (2 p.) No dotajiem (viena gada) rādītājiem izvēlies divus, kas parādās AS "X" pasīvā.

_____ ; _____

c) (1 p.) Aprēķini AS "X" bruto peļņu 2016. gadā.

_____ Atbilde: _____

d) (1 p.) Izskaidro, ko nozīmē, ka 2016. gadā AS "X" bruto (komerciālā) rentabilitāte bija 63,1%.

e) (1 p.) Aprēķini AS "X" saistības 2017. gadā.

_____ Atbilde: _____

f) (2 p.) Pierādi, kurā gadā uzņēmums līdzekļus izmantoja efektīvāk!

Atbilde: _____ gadā, jo _____

g) (2 p.) Pierādi, kurā gadā nopirkto akciju ienesīgums bija lielāks. Pieņemot, ka visa peļņa tika sadalīta dividendēs, visas akcijas ir parastās akcijas un akcijas iegādātas par tabulā norādīto gada cenu.

Atbilde: _____ gadā, jo _____

h) (1 p.) Aprēķini AS "X" apgrozāmos līdzekļus 2016. gadā.

Atbilde: _____

6. uzdevums (12 punkti)

Iepazīsties ar informāciju un atbildi uz jautājumiem!

a) (1 p.) 2007. gadā Latvija sasniedza lielāko reālo IKP pirmskrīzes periodā (22,617 mlrd. eiro). Cik gadu laikā tika sasniegts pirmskrīzes reālā IKP apjoms? (a – 5 gadu laikā; b – 7 gadu laikā; c – 10 gadu laikā; d – vēl nav sasniegts).

Atbilde: _____

b) (2 p.) 2007. g. gada inflācijas temps pārsniedza 10%, bet 2018. g. tikai 2,5 – 2,6%. Ar kādu ekonomikas likumsakarību var pamatot, ka 2018. g. bezdarba līmenis bija (augstāks /zemāks – pareizo pasvītrot) par tā līmeni 2007. g.?

Pamatojums: _____

c) (1 p.) Statistikas pārvaldes datos par komersantu pašu kapitālu un kreditoriem (saistībām) 2016. gadā ir sekojoši rādītāji:

40,8 (mlrd. eiro) _____

24,1 (mlrd. eiro) _____

Pie dotajiem rādītājiem pieraksti, kurš ir pašu kapitāls un kurš – kreditori (saistības)!

d) (5 p.) Tabulā ir doti rādītāji par 15-74 g. vecu iedzīvotāju sadalījumu grupās pēc to ekonomiskās aktivitātes. Ieraksti rādītājam atbilstošās grupas nosaukumu!

Grupās nosaukums	Iedzīvotāju skaits grupā
	980 300
	85 400
	894 900
	443 100
	1 423 400

e) (2 p.) Ar diviem argumentiem pamato, kāpēc 2006. – 2007. g. vidējās darba samaksas pieauguma temps (23,1% un 32,0%) bija daudz straujāks nekā 2016. – 2017. g. (4,7% un 7,0%).

1. _____

2. _____

f) (1 p.) Kuram rādītājam vistuvāk bija vidējā neto darba samaksa Latvijā 2018. gadā: 500 eiro; 700 eiro; 900 eiro vai 1050 eiro? Atbilde: _____

7. uzdevums (7 punkti)

Pirms jaunā mācību gada skolēni pērk jaunus uzvalkus. To pieprasītais daudzums parādīts tabulā (jūlijā – Q_1 , augustā – Q_2). Veikala noliktavā ir 65 uzvalki. Veikals jaunus uzvalkus vairs nevar iegādāties.

Cena (eiro)	Q_1 (vien.)	Q_2 (vien.)
75	53	12
70	60	15
65	68	17
60	77	22
55	87	27

a) (1 p.) Kādu zemāko cenu veikalam ir jānosaka, lai vismaz daži uzvalki paliktu tirdzniecībai arī augustā? Atbilde: _____

b) (2 p.) Kādu cenu jānosaka, lai augusta beigās visi uzvalki tiktu pārdoti un veikals gūtu maksimālos ieņēmumus.

Cena: _____. Ieņēmumi: _____

c) (1 p.) Aprēķini veikala ieņēmumus, ja tas noteiks cenu 70 eiro!

_____ Atbilde: _____

d) (2 p.) Kādu cenu vajadzētu noteikt, lai gūtu maksimālos ieņēmumus, ja veikalā līdz jūlijam krājumā būtu par 20 uzvalkiem vairāk?

Cena: _____. Ieņēmumi: _____

e) (1 p.) Pamato, kad uzvalku pieprasījuma elastība (cenas) varētu būt lielāka – 1.jūlijā vai 30.augustā!

_____, jo _____